

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT

Coordinació: Marta Castañer i Balcells

Any acadèmic 2013-14

Informació general de l'assignatura

Denominació	MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT
Codi	102715
Semestre d'impartició	1r Q Avaluació Continuada
Caràcter	Obligatòria
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Marta Castañer i Balcells
Departament/s	Motricitat i el seu ensenyament
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	català
Horari de tutoria/lloc	Ubicació del Despatx INEFC Horari de Consulta DX de 11 a 13 h Telèfon 973 272022

Oleguer Camerino Foguet
Marta Castañer i Balcells
Pedro Ruiz Molina

Informació complementària de l'assignatura

Contextualització

La motricitat del cos humà ens permet a les persones la combinació harmonitzada d'accions motrius estructurades i significatives arran de les quals es generen diverses manifestacions (activitat física, dansa, esport, joc, etc.) És tal l'abast de la motricitat, que se l'ha d'estudiar com un llenguatge corporal que no només és de caire cinèsic sinó també simbòlic i cognoscitiu.

Per al professional de la fisioteràpia és imprescindible conèixer com el cos intervé en les diverses activitats físiques, siguin aquestes esportivitzades o no, a fi d'entendre com les persones poden optimitzar el seu treball corporal per tal d'evitar problemes i lesions. La matèria cerca que els estudiants identifiquin, arran de diversos exemples de les manifestacions de la motricitat humana, la diversitat de *habilitats motrius* observables així com els tipus de *capacitats motrius* que s'hi impliquen, posant especial èmfasi en les capacitats de tipus perceptivo-motriu que són la base del bon reajustament corporal. Aquests elements que constitueixen la motricitat humana s'estudiaran arran d'un enfocament global i sistèmic (Castañer y Camerino, 2006) el qual ofereix una visió exhaustiva, didàctica i pràctica de com es combinen les diverses capacitats i habilitats motrius a en les accions del cos humà de diverses manifestacions i contexts on la motricitat s'hi inscriu. Aquest model ajudarà als futurs professionals a comprometre's amb una intervenció responsable, àmplia i integradora i a tenir més diversitat de recursos i estratègies per aplicar en la pràctica de la fisioteràpia sobre la corporalitat humana.

Prerequisits

- Assistència del 80% de les sessions per poder realitzar les proves avaluables.
- Per a les sessions pràctiques de seminari dur roba còmoda per poder moure's òptimament

Objectius acadèmics de l'assignatura

Obtenir una *visió pluridisciplinària* de les principals interpretacions i tendències envers l'estudi i la pràctica de la motricitat humana i el llenguatge que genera el moviment del cos humà.

Aprofundir tant en la comprensió teòrica com en l'elaboració de situacions pràctiques arran de *l'enfocament sistèmic* dels elements que constitueixen la motricitat humana, la qual cosa es duu a terme mitjançant:

-Identificar les habilitats motrius bàsiques, específiques i especialitzades en cada manifestació motriu i saber com generar-ne de noves i aplicar-les a l'àmbit de la fisioteràpia.

-Aprofundir en la pròpia corporalitat, doncs reconèixer les limitacions i possibilitats del propi cos i saber com optimitzar-ne el seu reajustament propioceptiu (cinestèsic, tònic-postural, etc.) i exteroceptiu (hemidominància corporal, ritme, etc.).

-Aprofundir de manera teòrica i pràctica en els principals components de les *capacitats perceptiu-motrius* i com s'influencien mútuament amb les capacitats de tipus físico-motrius i les capacitats socio-motrius envers a una anàlisi sistèmica i integrada en el tractament de la motricitat corporal.

Adequar els objectius anteriors en la diversitat de contextos naturals mitjançant estudi de casos, tècniques i eines d'intervenció de manera que els alumnes puguin idear diverses adaptacions al context de la fisioteràpia.

Competències

Competències específiques

- Reconèixer els fonaments, estructures i funcions de les habilitats i patrons de la motricitat humana
- Classificar els principis de les manifestacions bàsiques de la motricitat i les teories implicades per a descriure'ls
- Analitzar els trets estructurals i funcionals de les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Interpretar dades derivades de l'observació en relació amb la seva significació i relacionar-los amb les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Aplicar els coneixements a les diferents situacions pràctiques en les manifestacions bàsiques de la motricitat

Continguts fonamentals de l'assignatura

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 1: L'ENFOCAMENT SISTÈMIC DE LA MOTRICITAT QUE

INTEGRA CAPACITATS I HABILITATS MOTRIUS

Mòdul 1: Les diferents interpretacions al voltant de la motricitat

- 1.1) Interpretacions d'ordre evolucionista,neurològiques i cognoscitives.
- 1.2) Enfocament global i sistèmic dels elements que integren la motricitat.
- 1.3) Anàlisi de casos per a una motricitat òptima. Casos d'insuficiències motrius en les diverses edats evolutives i involutives

Mòdul 2: L' enfocament global i sistèmic de la motricitat

- 2.1) Dimensions de la motricitat com a sistema intel·ligent
- 2.2) Les capacitats i les habilitats motrius des de la filogènia a l'ontogènia humana
- 2.3) Tipus de corporalitat que desenvolupen les diverses manifestacions motrius

Mòdul 3: Elaboració de combinacions sistèmiques teòriques i pràctiques entre lles diverses habilitats motrius i les capacitats motrius.

UNITAT DE PROGRAMACIÓ 2: LES CAPACITATS PERCEPTIU-MOTRIUS I SÒCIOMOTRIUS. ESTRATÈGIES I EINES DE INTERVENCIÓ

Mòdul 4: La corporalitat i el seu coneixement (somatognòsia).

- 4.1) La corporalitat humana. Esquema, imatge i consciència corporal.
- 4.2) L'Activitat tònico-postural ortoestàtica
- 4.3) La tonicitat muscular. La postura corporal. La relaxació i la respiració

Mòdul 5: Els contextos d'espai i de temps sobre el cos humà (exterognòsia).

- 5.1) La hemidominància corporal i la lateralització específica
- 5.2) L'orientació, estructura i organització temporal de les accions motrius
- 5.3) Les capacitats d'equilibri i coordinació del cos en l'espai i el temps.

Mòdul 6: La interacció i la comunicació motriu

- 6.1) Estratègies d'interacció entre persones i amb objectes per tractar la corporalitat.
- 6.2) Tècniques d'expressió corporal i dansa per comprendre millor la corporalitat i la interacció motriu
- 6.3) Tècniques creatives i estratègies de comunicació per tractar la corporalitat.

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitats de treball presencial (a l'aula)		Activitats de treball no presencial (fora de l'aula)	
Dirigides	Autònomes		
<ul style="list-style-type: none"> • Exposició professor • Exposició de l'estudiant: individual o en grup • Treball en grup • Situacions pràctiques aplicades • Examen 	<ul style="list-style-type: none"> • Estudi de casos • Lectures orientades • Treballs individuals i en grup 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectures • Estudi personal: preparació • Exàmens, organització dels apunts i/o material. Disseny d'activitats pràctiques • Cerca d'informació 	
+	PROTAGONISME PROFESSORAT		-
-	PROTAGONISME ESTUDIANTAT		+

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial(de l'alumne fora de l'aula)

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
1	Exposició professor. Dinàmica de grups Mòdul 1.	Preavaluació coneixements. Indicació de lectures	2		
2	Aplicacions pràctiques Mòdul 1	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
3	Exposició professor. Debat Mòduls 1 i 2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
4	Aplicacions pràctiques Mòdul 1 i 2	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
5	Exposició professor Mòduls 2 i 3 Activitats de grup	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
6	Aplicacions pràctiques Mòdul 2 i 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
7	Exposició professor i treball de grup Mòdul 3	Elaboració de materials	2	3	
8	Aplicacions pràctiques Mòdul 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		

MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT 2013-14

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
9	Exposició professor i treball de grup Mòduls 3 i 4	Elaboració de materials	2	3	
10	Aplicacions pràctiques Mòduls 3 i 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
11	Exposició professor i discussió de grup Mòdul 4	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
12	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
13	Exposició professor i activitats Mòdul 4	Dinàmiques de grup	2	3	
14	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
15	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3	
16	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
17	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3	

MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT 2013-14

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
18	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
19	Exposició professor i activitats de grup Mòduls 4 i 6.2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
20	Aplicacions pràctiques Mòduls 4 i 6.2	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
21	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
22	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
23	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
24	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup.	2		
25	Exposició professor Mòdul 6	Elaboració de materials	2	3	
26	Aplicacions pràctiques Mòdul 6	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
27	Exposició professor Repàs de tots els mòduls.	Elaboració de materials	2	3	

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP	HTNP**	Valor Avaluació
28	Avaluació pràctica (mig grup)	Segons indicació en l'aparta d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
29	Avaluació pràctica (mig grup)	Segons indicació en l'aparta d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
30	Feedbacks de l'entrega dels treballs	Segons indicació en l'aparta d'avaluació.	2	3	30%

Podeu afegir-hi les que necessiteu.

**HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial

Sistema d'avaluació

Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació continuada

Sessions teòriques presencials	26 h		
Sessions pràctiques	26 h		
Dossier escrit sobre les pràctiques realitzades. A revisar cada quinzena i a entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.	Caràcter: individual S'analitzaran de manera teòrica i pràctica les possibilitats motrius de la pròpia corporalitat així com exercicis de postura corporal i com aplicar-les en diferents casos.	HTNP 15	valor 30%
Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.	Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts	HTNP 15	valor 30%
Avaluació pràctica. Idear situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics. A realitzar en les dues darreres setmanes del quadrimestre.	Caràcter: per parelles i individualment, en l'espai de pràctica, es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.	HTNP 10	valor 40%

Altres requisits d'avaluació

REQUERIMENTS BÀSICS:

Assistir al 80% de les sessions amb roba adequada per a l'exercitació corporal.

MODALITAT: AVALUACIÓ ÚNICA (ALTERNATIVA) per aquells alumnes que la demanin expressament i que per acollir-se hauran de fer una instància al deganat.

Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació única (alternativa)

<p>Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.</p>	<p>Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts</p>	<p>HTNP 15</p>	<p>valor 30%</p>
<p>Treball de recull de situacions pràctiques. Idear 50 situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics.(50 pàgnes de treball). A entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.</p>	<p>Caràcter: individual es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques i exercicis específics de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.</p>	<p>HTNP 10</p>	<p>valor 70%</p>

Altres requisits d'avaluació

REQUERIMENTS BÀSICS:

Assistir a dues sessions (un total de 4h) tipus seminari pràctic a acordar la data amb la professora responsable.

Bibliografia i recursos d'informació

Consulta de publicacions específiques d'observació de la motricitat a la web del

Laboratori d'Observació de la Motricitat del INEFC:

<http://lom.observesport.com/>

Bachéele, T.R. (2000). *Essentials of strength training and conditioning*. Canadà: Human Kinetics.

Bertalanffy, L. (1979). *Perspectivas en la teoría general de sistemas*. Madrid: Alianza Universidad.

Bouchard, C. (1993). *Physical activity, fitness and health consensus*. Canadà: Human Kinetics.

Bulbena A, Duró JC, Porta M, Faus S, Vallescar R and Martín-Santos R. (1992). Clinical assessment of hypermobility of joints: assembling criteria. *J. Rheumatol* 19:115-122.

Calais-germain, B. (2006). *Anatomía para el movimiento- Tomo IV. El gesto respiratorio*. Barcelona: La liebre de marzo,

Calais-germain, B. (2004). *Anatomía para el movimiento. El periné femenino y el parto. Elementos de anatomía y bases de ejercicios*. Barcelona: La liebre de marzo, S.L.

Franklin, E. (2012). *Dynamic alignment through imagery*. Second edition. Champaign: Human Kinetic.

Camerino, O.; Castañer, M. and Anguera, M.T. (Ed.) (2012): *Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Cases in Sport, Physical Education and Dance*. UK. Routledge. ISBN - 978-0-415-67301-3.

Camerino, O y Castañer, M. (2001). De la renovación pedagógica a un enfoque global sistémico de la educación física. En Vázquez, B. (Coord.). *Bases educativas de la actividad física y el deporte*. Madrid: Síntesis.

Capra, F. (2002). *La trama de la vida*. Barcelona: Anagrama.

Castañer, M; Andueza, J; Sánchez-Algarra, P and Anguera, M. T. (2012): Extending the analysis of motor skills in relation to performance and laterality. In O. Camerino; M. Castañer and M.T. Anguera, (Ed.): *Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Cases in Sport, Physical Education and Dance*. UK. Routledge.

Castañer, M y Camerino, O. (2012): Enfoque sistémico para estudiar la motricidad actual. *Motricidad y Persona*, 9, 9-18.

Castañer, M. y Camerino, O (2006): *Manifestaciones Básicas de la Motricidad. Colección Motriu*. Lleida: INEFC i Serveis de Publicacions de la Universitat de Lleida.

Castañer, M. y Camerino, O (1992), 4ª Edición 1999: *Unidades Didácticas Para Primaria*. Barcelona: Inde.

Castañer, M., & Sauch, G. (2013, *in press*). Patterns of motor behavior in the elderly. *Proc. Soc. and beh. sci journal*.

Castañer, M; Torrents, C; Anguera, M.T; Dinušová, & Jonsson, G.M. (2009): Identifying and analyzing motor skill responses in body movement and dance. *Behavior Research Methods*. 41 (3), 857-867.

Cratty, B.J. (1986): *Perceptual and motor development in infants and children*. New Jersey: Prentice-Hall.

Da Fonseca, V. (1987): Gerontomotricidad: una aproximación al concepto de retrogénesis psicomotora. *Citap*.25:57-68.

Da Fonseca,V.(1996): *Estudio y génesis de la Psicomotricidad*. Barcelona: INDE.

Gallahue,D. (1987): *Development of physical education for today's elementari schoolchildren*. New York: Macmillan.

Gallahue,D, Cleland-Donnelly,F. (2003): *Development of physical education for all children*. Human Kinetics.

Le Boulch,J. (2001): *El cuerpo en la escuela en el siglo XXI*. Barcelona: INDE

Martínez,M. (1989): *Comportamiento humano, nuevos métodos de investigación*..México:Trillas.

Piaget,J. (1978): *La equilibración de las estructuras cognitivas*. Madrid: Siglo XXI.

Rigal, R. (1987): *Motricidad humana. Fundamentos y aplicaciones pedagógicas*. Madrid: PilaTeleña.

Sauch, G., Castañer, M y Hileno, R. (2013). Valorar la capacidad de equilibrio en la tercera edad. *Retos*, 23, 27-30. Recuperado de http://www.retos.org/numero_23/23-10.html

Torrents, C; Castañer, M; Dinušová, M; Anguera, M.T. (2010): Discovering new ways of moving: Observational analysis of motor creativity while dancing contact improvisation and the influence of the partner. *Journal of Creative Behavior*. 44(1), 45-62.

Torrents, C. Castaner, M. & Anguera, M.T. (2011). Dancing with complexity: observation of emergent patterns in dance improvisation. *Education, Physical Training, Sport*, 80(1), 76-81.